

Perustetut kosteikot metsästyskäytössä

Metsästystarkoitukseen padotetuista kosteikoista hyötyvät myös muut kuin metsästettävät lajit. Nauru- ja kalalokkien läsnäolosta taas metsästettävät lajit hyötyvät, koska lokit suojaavat kaikkia kosteikon asukkaita pesä- ja poikueosvoja vastaan. Kuvassa Antti Happonen patoama kosteikko Pohjois-Savossa.

Telkätkin viihtyvät padotuissa kosteikoissa

Koira on sorsastajan tärkein apulainen myös padotuissa kosteikoissa

Metsästysjärjestelyt pienehköissä padotuissa kosteikoissa voivat huomattavasti erota perinteisestä vesilinnustuksesta, jota harrastetaan lintujärvissä, merenlahdissa tai vaikkapa saaristossa. Tällaisella "uudenaikaisella" metsästystavalla on kuitenkin monta etua verrattuna perinteiseen vesilintujahtiin. Metsästyksen kriittisesti suhtautuvilla ihmisilläkin on vaikeata löytää painavia perusteita tätä metsästysmuotoa vastaan.

▲ Perustettaessa uusi kosteikko kannattaa miettiä tulevia metsästysjärjestelyjä jo ennen kuin varsinaiset rakentamistyöt alkavat. Jotta tuleva verotus metsästettävällä alueella olisi kestävä, alueen pitäisi myös tuottaa sorsia. Rajua verotusta pienissä kaivetuissa "kuopissa" ei voida pitää kestäväenä, varsinkaan jos ei samalla metsästysalueelta löydy muita tuottoalueita.

Tuotto ja verotus tasapainossa
Patoamalla vesi hehtaarin tai muutaman hehtaarin kokoiseen maastokohtaan, voidaan sen sijaan saada myös omaa sorsatuottoa. Tavoitteeksi sopisi asettaa, että verotus yhden metsästysseurueen tai -seuran alueella, olisi korkeintaan yhtä suuri kuin tuotto samalla alueella. Samalla periaatteellahan hoidetaan myös muita riistakantoja

maassamme. Toisaalta löytyy myös suuria tuottoalueita, jossa metsästyksen on vähäistä, joten vesilinnustuksen kestävyys on ehkä paremminkin arvioitavissa koko maan osalta. Vaikka verotus paikallisesti olisi tuottoa suurempi, niin se ei vielä kerro mitään koko maan tilanteesta.

Koska vesilinnut ovat siinä mielessä useimmiten muista riistalajeista poikkeavia, että jaamme samat linnut koko muun Euroopan kanssa ja joidenkin lajien osalta jopa Afrikan ja Aasian kanssa, on syytä tarkastella verotuksen kestävyyttä myös kansainvälisellä tasolla. Kokonaistuotto ja -verotus koostuu kuitenkin pienistä osista eri puolilla maapalloa, johon jokainen metsästäjä omalta osaltaan voi vaikuttaa. Tästä syystä oman metsästysalueen tuotto verrattuna verotukseen on pohtimisen arvoinen asia. Parhaiten tämän suhteen saa selville osallistumalla vesilintujen pari- ja poikuelaskentaan keväällä ja kesällä.

Itse metsästystulosta ajatellen, kosteikon sijoittuminen suhteessa muihin vesialueisiin on tärkeää. Tietenkin on hyödyksi, mikäli lähellä on hyviä tuottoalueita, joilta voidaan houkuttaa sorsia padottuun kosteikkoon. On kuitenkin hyvä, jos muut vesialueet eivät ole aivan perustetun kosteikon lähellä. Jos kivenheiton päässä sijaitsee esimerkiksi järvi tai merialue, on vaarana että siellä olevat linnut häiriintyvät kun kosteikossa ammutaan. Silloin on turha toivoa, että kyseiset linnut tulisivat enää samana iltana hollille. Lisäksi on olemassa riski, että suuri osa ohilentävistä

linnuista laskeutuukin muualle kuin passitettuun kosteikkoon. Verotusta voidaan säädellä muilla keinoin kuin patoamalla kosteikko väärään paikkaan.

Ilta- ja aamulennot parhaita

Yleensä padotuissa kosteikoissa sorsat metsästetään joko ilta- tai aamulennotta tai ajamalla sorsat passimiesten yli. Jo perustamistöiden yhteydessä kannattaa suunnitella tulevia passipaikkoja. Iltalentoa ajatellen, passipaikat kannattaa mahdollisuuksien mukaan sijoittaa kosteikon itäpuolelle. Näin pystytään ampumaan valoisaa iltavasta vasten ja lisäksi mahdolliset haavakot näkyvät paremmin vedessä. Aamulla valo ei ole yhtä kriittinen tekijä koska se lisääntyy kun päivä vanhenee. Mahdollista ajoajantia varten passipaikat sijoitetaan maaston mukaan. Yleensä sorsat lentävät mielellään pois päin metsästä aukealle alueelle kun ne pelästyvät. Tietenkin ampuijienkin pitää päästä passipaikoilleen huomaamatta ja ajomies tarpeeksi lähelle lintuja ennen kuin hän ajaa ne lentoon.

Tehokkaaseen ja kestäväan sorsastukseen perustetussa kosteikossa kuuluu ehdottomasti myös noutava koi ra. Koska koirat liikkuvat kovaa vauhtia matalassa vedessä, on perustamisen yhteydessä syytä poistaa kaikki mahdolliset terävyt puiden ja pensaiden kannot, ennen kuin vesi nousee alueelle.

Padottuihin kosteikkoihin sorsat houkuteltaan

parhaiten tarjoamalla niille viljaa. Jos metsästetään iltalennolta, kannattaa yleensä pitää vähintään 10 päivää taukoa ennen seuraavaa jahtia. Jos linnut häiriintyvät liian usein, ne muuttavat herkästi rauhallisempaan paikkaan. On paljon parempi että 6-10 metsästäjää käy yhdessä ampumassa monta laukausta joka toinen viikko, kuin että 1-2 henkilöä käy ampumassa muutaman laukauksen joka toinen ilta.

Monta etua verrattuna metsästyksen suurissa lintuvesissä

Metsästämillä padotuissa kosteikoissa voidaan välttää monia suuremmissa vesissä esiintyviä ongelmia. Liian intensiivisen metsästyksen on suurissa lintuvesissä paikoitellen todettu ajavan sorsat ennenaikaiselle muurolle. Ennenaikainen muutto muihin maihin sekä kielteinen julkisuus ei mitenkään aja suomalaisten metsästäjien etua.

Houkuttelemalla linnut pienempiin perustettuihin kosteikkoihin, edellä mainittu ongelma voidaan välttää. Lisäksi metsästyksen kohdistuu silloin ennen kaikkea tavallisimpiin sorsalajeihin kuten sinisorsaan ja taviin. Sen sijaan harvinaisemmat lapasorsat ja heinätaivit, jotka ennen kaikkea syövät eläinravintoa, saavat olla rauhassa. Perustamalla uusia kosteikkoja voidaan siis sekä tarjota hyviä pesimäympäristöjä, että ohjata metsästystä haluttuun suuntaan. Kosteikkojen perustaminen on myös erinomainen ratkaisu niille metsästäjille, jotka ovat menettäneet parhaat sorsastuspaikat suojelualueiden laajentumisen takia.

Mikäli pidetään kiinni suosituksesta, että perustetussa kosteikossa metsästetään korkeintaan joka kymmenes päivä, tulee syksyn aikana kaiken kaikkiaan ehkä 4-8 iltaa. Jos iltalennolla ollaan 4-8 kertaa ja keskimäärin noin 2 tuntia, vuoden aikana lintuihin kohdistuu kaiken kaikkiaan alle 20 tuntia "metsästyksellä johtuvaa häirintää". Loput ajasta linnut ovat kosteikossa metsästäjien aiheuttamalta häirinnältä turvassa. Kun tähän vielä lisätään, uuden kosteikon kosteikkolinnustolle tuoma hyöty, niin taidetaan olla plussan puolella.

Sopivan maltillista sorsastusta perustetussa kosteikossa on erittäin helppo puolustaa.

Ympäröivät alueet niitetään tai laidunnetaan avoimiksi

Jos kosteikkoa ympäröivät alueet pidetään esimerkiksi niittämällä tai laiduntamalla avoimina, niin ammuttu lintu on helposti löydettävissä. Noutavan koiran ohjaaminen vedessä onnistuu yleensä hyvin rannalta, koska padotut kosteikot ovat useimmiten vain muutaman hehtaarin kokoisia.

Perustetut kosteikot ovat yleensä matalia, koska tavoitteena on ennen kaikkea puolusukeltajorsien elinympäristöjen parantaminen. Muutaman vuoden takainen lyijyhaukielto voidaan ehkä peltoalueilla kyseenalaistaa, mutta matalilla vesialueilla, kuten padotuissa kosteikoissa, kiello on ehdottomasti paikallaan. USA:ssa todettiin jo kymmeniä vuosia sitten lyijymyrkytykseen menehtyneiden lintujen massakuolemia. Myöhemmin meilläkin on pystytty todistamaan, että esimerkiksi suuri osa joutsenista saa lyijyhaukeja elimistönsä ravinnonhaun yhteydessä.

Perustamalla kosteikkoja oikeisiin paikkoihin saadaan, kuten jo monesti on todettu, monipuolista hyötyä. Samalla kun luodaan metsästettävälle puolusukeltajorsille ihanteellisia elinympäristöjä, hyötyvät myös monet harvinaiset ja rauhoitetut lajit. Lisäksi vesi, joka liikkuu kosteikon läpi, puhdistuu kun kiinteät ainekset laskeutuvat pohjalle ja kasvit käyttävät osan ravinteista hyväkseen.

Metsästyksen järjestäminen ja saaliin löytäminen pienehköissä kosteikoissa on helppoa, mutta silti metsästyksen ja ampumatilanteet voivat tarjota todella jännittäviä ja haasteellisia hetkiä. Toisaalta voidaan myös pilata sekä metsästäjien maine että oma jahti ampumalla liikaa lintuja. Maa- ja metsätalouden käyttäen sorsastus perustetuissa kosteikoissa on sen sijaan sekä erittäin mielenkiintoinen, että kestävä metsästysmuoto. ▼

Fredrik von Limburg Stirum
Suomen Metsästäjäliitto

Sorsametsästyksen voi onnistua yhtä hyvin metsämaalle padotussa kosteikossa kuin peltoaukealle perustetussa.